Plan International Suomi
Lautatarhankatu 6
00580 Helsinki
Finland

Tel: +358 (0)9 68 69 800
Email: info@plan.fi
plan.fi
twitter.com/plansuomi
facebook.com/plansuomi

KIRJALLINEN LAUSUNTO LAKIVALIOKUNNALLE
KAA 1/2019 vp / Asiantuntijapyyntö

TYTTÖJEN SUKUELINTEN SILPOMISEN KIELTÄMINEN

Plan International katsoo, että tyttöjen sukuelinten silpominen (FGM/C) on ihmisoikeusloukkaus eikä hyväksy sitä missään olosuhteissa. Silpominen liittyy vahingollisiin sosiaalisiin normeihin ja sukupuolistereotypioihin sekä koettuun tarpeeseen kontrolloida tyttöjen ja naisten seksuaalisuutta. Plan Internationalin kanta on, että jokaisella tytöllä ja naisella tulee olla itsemääräämisoikeus ja tarvittava tieto tehdä vapaasti omaa kehoaan koskevia päätöksiä. FGM/C loukkaa näitä oikeuksia.

Se, että tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on kielletty lainsäädännössä, on erittäin tärkeää. Sukuelinten silpomisen kieltävän lainsäädännön olemassaololla ja laadulla on merkitystä, mutta lainsäädäntö ei yksin riitä käytännön muuttamiseen. Vaikka käytäntö on laissa kielletty lukuisissa maissa, se ei ole kuitenkaan vielä lopettanut perinnettä, koska sosiaalisten normien muuttaminen vaatii pitkäjänteistä yhteistyötä yhteisöjen kanssa. Yhteisöjen sisäisiä toimijoita tulee tukea tässä työssä ja hyviä toimintamalleja tulee laajentaa.

Silpomiskäytännön kitkeminen vaatii tehokkaan lainsäädännön lisäksi tiedottamista silpomisen fyysisistä ja psyykkisistä vahingoista ja pitkäaikaisista haitoista sekä haitallisten sosiaalisten normien ja asenteiden muuttamista yhdessä perheiden, yhteisöjen ja yhteisön- ja uskonnollisten johtajien kanssa. Sosiaalisten normien muuttamiseen tähtäävä työ on ensiarvoisen tärkeää, jotta silpomista ei enää koeta hyväksyttäväksi, hyödylliseksi tai sallituksi vaan se nähdään ihmisoikeusloukkauksena, joka tulee lopettaa. Lainsäädäntö yksinään ei tähän riitä.

Suomen nykyinen lainsäädäntö kieltää tyttöjen sukuelinten silpomisen ja se kattaa hyvin silpomisen eri muodot, yllytyksen ja avunannon silpomiseen sekä ulkomailla tehdyn silpomisen. Ns. Istanbulin sopimusta valvova GREVIO-asiantuntijaryhmä on vastikään Suomea koskevassa raportissaan huomauttanut, että suomalainen lainsäädäntö ei tällä hetkellä kata silpomiseen liittyvää tyttöön kohdistuvaa painostusta tai pakottamista perheen, suvun tai muun yhteisön taholta. GREVIO suosittelee tältä osin lainsäädäntömuutoksia.

Silpomisen vastaisen lainsäädännön toimeenpanossa on aina kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että myöskään suojelun varjolla ei rikota tyttöjen ja naisten oikeuksia, esimerkiksi kehollista itsemääräämisoikeutta tai liikkumisvapautta. Silpomisen vastaisen työn lähtökohta tulee aina olla tyttöjen ja naisten oikeuksien ja yhdenvertaisuuden edistäminen, mukaan lukien heidän osallisuutensa ja toimijuutensa tukeminen.

Suomen kansallinen *Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen (FGM) estämisen toimintaohjelma* vaatii toteutuakseen lisää resursseja. Silpomiskäytännön kitkeminen tarvitsee vahvaa panostusta ennaltaehkäisevään työhön, sosiaalisten normien muutostyöhön sekä asenteisiin vaikuttamiseen

yhteisöissä. Myös eri alojen ammattilaisten jatkuvaan kouluttamiseen on tärkeä varata riittävästi resursseja. Lisäksi sekä ammattilaisten että riskiryhmissä tapahtuvan vaihtuvuuden takia koulutusta tulee olla tarjolla jatkuvasti. Ennaltaehkäisyn lisäksi silpomisen vahinkojen hoitamisen, ml. korjausleikkausten, mahdollisuuksista ja hyödyistä tulee tiedottaa enemmän, ja nämä käytännöt tulee myös sisällyttää entistä paremmin terveydenhoidon ammattilaisten koulutuksiin.

Näemme myös tärkeänä, että valtio turvaa riittävän rahoituksen maahanmuuttajajärjestöjen tekemälle silpomisen vastaiselle ja seksuaaliterveyttä edistävälle työlle yhteisöissään, sillä sosiaalisten normien muutos toteutuu tehokkaimmin yhteisöjen sisällä tapahtuvan, vertaisuuteen perustuvan työn kautta.

Plan International Suomen mielestä tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltämiseen ei tarvita erillislakia vaan huomio ja resurssit on suunnattava ennaltaehkäisevän työn vahvistamiseen yllä kuvatun mukaisesti.

Lisätietoja:

Mari Luosujärvi, vaikuttamistyön asiantuntija, tasa-arvo ja tyttöjen oikeudet, puh. 044 328 3382
Leena Mubarak, asiantuntija, tasa-arvo ja seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet, puh. 050 521 7370

Plan International Suomi on lastenoikeusjärjestö, joka haluaa oikeudenmukaisen maailman, jossa kaikkien lasten oikeudet ja tasa-arvo toteutuvat. Siksi Plan parantaa erityisesti kehitysmaiden tyttöjen elämää ja suojelua. Uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton Plan perustettiin 1937, ja Suomessa toiminta alkoi 1998. Työskentelemme yli 70 maassa.